

Repertoriul jurisprudenței

(Cauza T-612/17)

**Google LLC, fostă Google Inc.
și
Alphabet, Inc.
împotriva
Comisiei Europene**

Hotărârea Tribunalului (Camera a noua extinsă) din 10 noiembrie 2021

„Concurență – Abuz de poziție dominantă – Servicii de căutare generală și servicii de căutare specializată de produse pe internet – Decizie prin care se constată o încălcare a articolului 102 TFUE și a articolului 54 din Acordul privind SEE – Abuz de poziție dominantă – Concurență bazată pe merite sau practică anticoncurențială – Condiții de acces al concurenților la serviciul unei întreprinderi dominante a cărui utilizare nu poate fi înlocuită în mod efectiv – Afișare favorizată de către întreprinderea dominantă a rezultatelor propriului serviciu de căutare specializată – Efecte – Necesitatea de a stabili un scenariu contrafactual – Absență – Justificări obiective – Absență – Posibilitatea de a impune o amendă ținând seama de anumite circumstanțe – Orientări pentru calculul cuantumului amenzilor – Competență de fond”

1. *Acțiune în anulare – Control de legalitate – Criterii – Decizii adoptate de Comisie în materie de concurență – Elemente care trebuie luate în considerare – Elemente anterioare și ulterioare deciziei atacate – Elemente prezentate în cadrul procedurii administrative sau prezentate pentru prima dată în cadrul acțiunii în anulare – Includere (art. 101, 102, 261 și 263 TFUE)*

(a se vedea punctele 129-131)

2. *Dreptul Uniunii Europene – Principii – Drepturi fundamentale – Prezumția de nevinovăție – Procedură în materie de concurență – Aplicabilitate [Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, art. 48 alin. (1)]*

(a se vedea punctul 132)

3. *Concurență – Procedură administrativă – Decizie a Comisiei de constatare a unei încălcări – Obligația Comisiei de a face dovada încălcării și a duratei acesteia – Întinderea sarcinii probei – Decizie întemeiată pe elemente de probă suficiente pentru a demonstra existența unei încălcări – Obligații în materia probelor ale întreprinderilor care contestă existența încălcării (art. 102 TFUE)*

(a se vedea punctele 133 și 134)

4. *Acțiune în anulare – Competența instanței Uniunii – Interpretarea motivării unui act administrativ – Limite*
(art. 263 și 264 TFUE)

(a se vedea punctul 135)

5. *Poziție dominantă – Abuz – Noțiune – Noțiune obiectivă care vizează comportamentele de natură să influențeze structura pieței și care au ca efect împiedicarea menținerii sau a dezvoltării concurenței – Obligații care revin întreprinderii dominante – Exercițarea concurenței bazate numai pe merit*
(art. 102 TFUE)

(a se vedea punctele 150-157)

6. *Poziție dominantă – Abuz – Efect de pârghie – Poziție dominantă pe piața căutării generale pe internet – Practici care favorizează serviciul de comparare a produselor al întreprinderii aflate în poziție dominantă și care defavorizează serviciile concurente de comparare a produselor – Caracter abuziv – Criteriu de apreciere – Practici care constituie o ameliorare calitativă care ține de concurența bazată pe merite – Inexistență – Practică ce respectă caracterul deschis al infrastructurii aflate la baza motorului de căutare generală – Inexistență*
(art. 102 TFUE)

(a se vedea punctele 158-189 și 193-197)

7. *Procedură jurisdicțională – Intervenție – Motiv neinvocat de reclamant – Inadmisibilitate*
[Statutul Curții de Justiție, art. 40 al patrulea paragraf și art. 53 primul paragraf;
Regulamentul de procedură al Tribunalului, art. 142 alin. (3)]

(a se vedea punctele 191 și 192)

8. *Poziție dominantă – Abuz – Efect de pârghie – Poziție dominantă pe piața căutării generale pe internet – Practici care favorizează serviciul de comparare a produselor al întreprinderii aflate în poziție dominantă și care defavorizează serviciile concurente de comparare a produselor – Abuz diferit de refuzul de furnizare*
(art. 102 TFUE)

(a se vedea punctele 212-249, 285, 287, 290, 292, 314, 315 și 351)

9. *Poziție dominantă – Abuz – Noțiune – Noțiune obiectivă care vizează comportamentele de natură să influențeze structura pieței și care au ca efect împiedicarea menținerii sau a dezvoltării concurenței – Necesitatea de a stabili existența unei intenții anticoncurențiale – Lipsă*

(art. 102 TFUE)

(a se vedea punctele 255, 257 și 262)

10. *Poziție dominantă – Abuz – Efect anticoncurențial – Poziție dominantă pe piața căutării generale pe internet – Practici care favorizează serviciul de comparare a produselor al întreprinderii aflate în poziție dominantă și care defavorizează serviciile concurente de comparare a produselor – Practici care pot avea efecte anticoncurențiale asupra pieței – Necesitatea de a stabili un scenariu contrafactual – Lipsă*
(art. 102 TFUE)

(a se vedea punctele 369, 372, 373, 376-378 și 419)

11. *Poziție dominantă – Abuz – Efect anticoncurențial – Sarcina probei care revine Comisiei – Caracter suficient al unui efect potențial – Poziție dominantă pe piața căutării generale pe internet – Practici care favorizează serviciul de comparare a produselor al întreprinderii aflate în poziție dominantă și care defavorizează serviciile concurente de comparare a produselor – Impact asupra piețelor relevante – Scădere globală a traficului de la paginile de rezultate generale ale întreprinderii dominante către serviciile concurente de comparare a produselor – Comportament al întreprinderii dominante care afectează o singură categorie a concurenților săi – Lipsa incidenței – Obligația de a recurge la criteriul concurentului la fel de eficient – Lipsă*
(art. 102 TFUE)

(a se vedea punctele 382-394, 406, 414, 417, 438-443, 454, 501, 504-506, 523, 537, 538 și 541)

12. *Poziție dominantă – Piață relevantă – Delimitare – Piață duală – Criterii de apreciere – Piața căutării specializate de comparare a produselor pe internet, care regrupează serviciile de comparare a produselor fără a include platformele comerciale – Servicii care răspund unor utilizări diferite*
(art. 102 TFUE; Comunicarea 97/C 372/03 a Comisiei)

(a se vedea punctele 466-495)

13. *Poziție dominantă – Abuz – Poziție dominantă pe piața căutării generale pe internet – Practici care favorizează serviciul de comparare a produselor al întreprinderii aflate în poziție dominantă și care defavorizează serviciile concurente de comparare a produselor – Justificare obiectivă – Sarcina probei*
(art. 102 TFUE)

(a se vedea punctele 551-555 și 560-567)

14. *Concurență – Amenzi – Quantum – Stabilire – Putere de apreciere a Comisiei – Control jurisdicțional – Competența de fond a instanței Uniunii – Întindere*
(art. 101, 261 și 263 TFUE; Regulamentul nr. 1/2003 al Consiliului, art. 31; Comunicarea 2006/C 210/02 a Comisiei)

(a se vedea punctul 605)

15. *Concurență – Normele Uniunii – Încălări – Săvârșire cu intenție sau din neglijență – Noțiune – Întreprindere care nu poate ignora caracterul anticoncurențial al comportamentului său – Lipsa unei decizii anterioare a Comisiei privind o încălcare similară – Lipsa incidenței*
[art. 101 TFUE; Regulamentul nr. 1/2003 al Consiliului, art. 23 alin. (2)]

(a se vedea punctele 608, 616 și 618)

16. *Concurență – Procedură administrativă – Decizie a Comisiei de constatare a unei încălări – Lipsa unei decizii anterioare a Comisiei privind o încălcare similară – Încălcarea principiului legalității incriminării și a pedepselor – Lipsă – Luare în considerare de către Comisie a admiterii angajamentelor întreprinderii în cauză înainte de a proceda la constatarea încălării – Lipsa incidenței – Încălcare a principiului încrederii legitime – Lipsă*
[art. 101 TFUE; Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, art. 49; Regulamentul nr. 1/2003 al Consiliului, art. 23 alin. (2)]

(a se vedea punctele 619, 628-630, 634 și 636-639)

Rezumat

Tribunalul respinge în esență acțiunea formulată de Google împotriva deciziei Comisiei prin care se constată că întreprinderea a abuzat de poziția sa dominantă, favorizând propriul serviciu de comparare a produselor în raport cu serviciile concurente de comparare a produselor.

Tribunalul confirmă amenda de 2,42 miliarde de euro aplicată Google

Prin decizia din 27 iunie 2017¹, Comisia Europeană a constatat că, în 13 țări din Spațiul Economic European (SEE)², Google LLC abuzase de poziția sa dominantă deținută pe piața căutării generale pe internet, favorizând propriul serviciu de comparare a produselor, un serviciu de căutare specializată, în raport cu serviciile concurente de comparare a produselor.

Pe de o parte, Comisia a considerat că rezultatele unei căutări a unor produse lansate plecând de la motorul de căutare generală al Google erau poziționate și prezentate într-un mod mai atractiv atunci când era vorba despre propriile rezultate ale serviciului de comparare a produselor al Google decât atunci când era vorba despre rezultatele provenite de la serviciile concurente de comparare a produselor. Pe de altă parte, acestea din urmă, care apăreau ca simple rezultate generice (prezentate sub forma unor linkuri albastre), erau, pentru acest motiv, susceptibile de a fi retrogradate de algoritmi de ajustare în paginile de rezultate generale, contrar rezultatelor serviciului de comparare a produselor al Google. În acest mod, Google a redus, în esență, traficul

¹ Decizia C(2017) 4444 final a Comisiei din 27 iunie 2017 privind o procedură inițiată în temeiul articolului 102 TFUE și al articolului 54 din Acordul privind SEE [Cazul AT.39740 – Motorul de căutare Google (Shopping)].

² Belgia, Republica Cehă, Danemarca, Germania, Spania, Franța, Italia, Țările de Jos, Austria, Polonia, Suedia, Regatul Unit și Norvegia.

provenit din paginile sale de rezultate generale către serviciile concurente de comparare a produselor crescând în același timp acest trafic către propriul serviciu de comparare a produselor (denumită în continuare „practica în litigiu”).

Potrivit Comisiei, această practică produsese efecte anticoncurențiale atât pe cele 13 piețe naționale ale căutării specializate pentru compararea de produse, cât și pe cele 13 piețe naționale ale căutării generale.

Concluzionând astfel în sensul unei încălcări a interdicției abuzului de poziție dominantă prevăzute la articolul 102 TFUE și la articolul 54 din Acordul privind SEE, Comisia a aplicat Google o amendă în cuantum de 2 424 495 000 de euro, din care 523 518 000 de euro în solidar cu Alphabet, Inc., societatea sa mamă.

Tribunalul respinge în esență acțiunea introdusă de Google și de Alphabet împotriva acestei decizii de Tribunal, care confirmă de asemenea cuantumul amenzii aplicate de Comisie.

Aprecierea Tribunalului

În ceea ce privește, în primul rând, caracterul anticoncurențial al practicii în litigiu, Tribunalul consideră că simpla constatare a existenței unei poziții dominante a unei întreprinderi, fie aceasta de amploarea celei a Google, nu implică în sine nicio critică față de întreprinderea în cauză, chiar dacă aceasta din urmă intenționează să se extindă pe o piață vecină. Astfel, articolul 102 TFUE interzice „exploatarea abuzivă” a unei poziții dominante. Răspunderea specială care revine, în acest context, unei întreprinderi dominante trebuie apreciată în raport cu împrejurările specifice ale fiecărei spețe, care demonstrează o slăbire a concurenței.

Or, ținând seama de importanța traficului generat de motorul de căutare generală Google pentru serviciile de comparare a produselor, de comportamentul utilizatorilor care se concentrează în general pe primele rezultate, precum și proporția importantă și caracterul nesubstituibil efectiv al traficului „deturnat”, Tribunalul statuează că practica în litigiu constituie, astfel, o diferență de tratament care se îndepărtează de concurența bazată pe merite și de natură să conducă la o slăbire a concurenței pe piață, susceptibilă să fie contrară articolului 102 TFUE.

În acest cadru, Tribunalul subliniază că, ținând seama de vocația universală a motorului de căutare generală Google, conceput pentru indexarea rezultatelor care cuprind toate conținuturile posibile, promovarea, pe paginile sale de rezultate generale, a unui singur tip de rezultate specializate, și anume ale sale, are o anumită formă de anormalitate.

Tribunalul arată, în plus, că, deși pagina generală de rezultate a Google prezintă caracteristici care o apropie de „o facilitate esențială”, în sensul serviciului indispensabil pentru care nu există niciun substitut real sau potențial, practica în litigiu se distinge, în elementele sale constitutive, de refuzul de a furniza o facilitate esențială. Pentru acest motiv, analiza dezvoltată de Curte în Hotărârea Bronner³, în raport cu un astfel de refuz, nu poate fi aplicată în speță.

În sfârșit, Tribunalul observă că, întrucât tratamentul diferențiat aplicat de Google se operează în funcție de originea rezultatelor, și anume după cum provin de la propriul serviciu de comparare sau de la serviciile concurente de comparare, rezultă că rezultatele serviciilor concurente de comparare nu pot beneficia niciodată de un tratament similar cu cel al rezultatelor serviciului de

³ Hotărârea din 26 noiembrie 1998, Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569).

comparare a produselor al Google în ceea ce privește poziționarea și prezentarea lor. Astfel, Google favorizează propriul serviciu de comparare în raport cu serviciile concurente de comparare, iar nu cel mai bun dintre rezultate.

În ceea ce privește, în al doilea rând, efectele anticoncurențiale generate de practica în litigiu, Tribunalul amintește că există un abuz de poziție dominantă atunci când întreprinderea dominantă, prin recurgerea la mijloace diferite de cele care guvernează o concurență normală, împiedică menținerea gradului de concurență sau dezvoltarea acesteia. În acest context, pentru a stabili o încălcare a articolului 102 TFUE, Comisia nu este obligată să demonstreze că practicile vizate au avut efecte reale de eliminare, dovada existenței unor efecte potențiale fiind suficientă.

În această privință, Tribunalul confirmă concluzia Comisiei potrivit căreia practica în litigiu putea produce efecte potențial anticoncurențiale pe piața căutării specializate pentru compararea de produse. Mai precis, Comisia stabilise, pe de o parte, că existau efecte concrete asupra traficului rezultat din paginile de rezultate generale ale Google în detrimentul serviciilor concurente de comparare a produselor și în beneficiul serviciului de comparare a produselor al Google și, pe de altă parte, că traficul serviciilor concurente de comparare a produselor provenit din aceste pagini reprezenta o mare parte din traficul lor total și nu putea fi efectiv înlocuit cu alte surse, precum reclamele (AdWords) sau aplicațiile mobile, astfel încât practica în litigiu putea determina dispariția concurenților, o scădere a inovației pe piață și o alegere mai redusă pentru consumatori, elemente caracteristice ale unei diminuări a concurenței.

În schimb, Tribunalul consideră că Comisia nu a dovedit că comportamentul în litigiu al Google avusese efecte anticoncurențiale, chiar potențiale, pe piața căutării generale și, în consecință, anulează constatarea unei încălcări numai pentru această piață.

În ceea ce privește efectele potențial anticoncurențiale pe piața căutării specializate pentru compararea produselor, Tribunalul respinge, pe de altă parte, argumentul Google potrivit căruia concurența ar fi rămas în continuare vie ca urmare a prezenței platformelor comerciale pe această piață, confirmând analiza Comisiei potrivit căreia aceste platforme nu sunt active pe aceeași piață.

Justificările invocate de Google pentru a contesta caracterul abuziv al comportamentului său sunt de asemenea înlăturate de Tribunal. În această privință, el arată că, deși algoritmi de clasificare a rezultatelor generice sau criteriile de poziționare și de prezentare a rezultatelor specializate pentru produsele Google pot reprezenta ca atare ameliorări ale serviciului său cu conținut proconcurențial, această împrejurare nu justifică practica în litigiu, și anume o inegalitate de tratament între rezultatele serviciului de comparare a produselor al Google și cele ale serviciilor concurente de comparare. În plus, Google nu a demonstrat câștiguri de eficiență legate de această practică ce ar compensa efectele sale negative pentru concurență.

În urma unei noi aprecieri a încălcării, Tribunalul confirmă, în sfârșit, quantumul amenzii impuse de Comisie, respingând totodată argumentele Google întemeiate pe faptul că comportamentul în litigiu fusese analizat pentru prima dată de Comisie în raport cu normele de concurență și că, în etapa procedurii, aceasta acceptase să încerce să rezolve cazul prin angajamente.

Efectuând o apreciere proprie a faptelor în vederea stabilirii nivelului sancțiunii, Tribunalul constată, pe de o parte, că anularea în parte a deciziei atacate în ceea ce privește piața căutării generale nu are impact asupra quantumului amenzii, din moment ce Comisia nu a luat în considerare valoarea vânzărilor pe această piață pentru a stabili quantumul de bază al amenzii aplicate. Pe de altă parte, Tribunalul subliniază că, deși ține seama de faptul că abuzul nu a fost

demonstrat pe piața căutării generale, acesta ia în considerare și faptul că comportamentul în litigiu constituie o încălcare deosebit de gravă și că acesta a fost adoptat în mod deliberat, iar nu din neglijență.

La finalul acestei analize, Tribunalul confirmă quantumul sancțiunii pecuniare aplicate Google.